

Naročnina za kraljevino

SHS

Mesečno 40 K. Letno 480 K.

Inozemstvo:

Mesečno 50 K. Letno 600 K.

Oglas: enostolpna mm vrsta za

enkraj 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIA

ZAGREBSKO ČASOPISJE
IZIDU OBČINSKIH VOLITEV.

Zagreb, 13. dec. (Izv.) Vse včerajne in današnje časopisje se brez izjemne bavi z izidom občinskih volitev ter komentira iste iz svoega stališča. Današnji »Agramer Tagblatt« piše v svojem uvodniku, da je že v naprej jasno, da novi občinski svet ni sposoben za delo. Hrvatski blok se je že v svojem volilnem programu postavil na stališče, ki je državi neprijetno ter vsled tega ne sme računati na to, da bi država tak občinski svet hotela trpeti. Hrvatski blok zasleduje cilj, da se oprosti Hrvatska vojaških dolžnosti. Nadalje hoče v občinskem svetu delati za neodvisni Zagreb in neodvisno Hrvatsko.

Ze radi teh dveh točk zaslubi, da se ga kazenskopravno zasleduje. List izraža nado, da bo vladu prišla

gotovo do prepričanja, da je tak občinski svet v Zagrebu nemogoč. V istem zmislu piše tudi današnja »Riječ«.

Medtem pa prima »Hrvat« v svojem uvodniku med ostalim:

Ako bi imel Svetozar Pribičević še po dovršenih zagrebskih volitvah ostati notranji minister ter kot predstavnik narodne volje, potem ne more biti niti govora o kakem mirnem in urejenem delu v zagrebskem mestnem svetu, da ne govorimo pri tem o kakem sporazumu med Hrvati in Srbi. Z onim, ki ima v svojem programu, da neče Hrvatske Ine Zagreba, ne moremo niti sporazumno niti složno delovati.

SRBSKI REPUBLIKANCI NE MARAO RADICA.

Zagreb, 13. decembra. (Izv.) Danšnja »Tribuna«, koje dopisnik se je razgovarjal z Jašo Prodanovićem, glavnim predstavnikom jugoslovanske republikanske stranke, piše med drugim, da se je, »aša Prodanović izrazil, da njegova stranka »... stoji v nikaki zvezi z Radičevim strankom na Hrvatskem. Nekoliko Radičevih poslancev je sicer prišlo v Beograd, da posetijo republikansko stranko, vendar jim je nekoliko srb. republikancev obisk vrnilo v Zagreb. Prodanović je izjavil, da je Radič napravil dve veliki pogreški, ker je, »... vajač...« na prizgoju ostal izven akcije v Jugoslaviji in ker je sestavil ustavo za hrvaško republiko. Srbski republikanci ne priznavajo potrebe hrvaške republike, nego hočejo jugoslovansko decentralistično republiko. Na koncu svojega razgovora je že Prodan včas izjavil, da je Radič s svojim postopanjem škodoval edino le Hrvatom. Tudi je Radič s tem pomagal izčimu anarhije, korupcije in prorizakaitosti mesta da bi pomagal pri razširjanju jugoslovanske republikanske struje in njenih novih voditeljev.

Vsled te izgube je danes socijalizem mnogo na slabšem kakor je bil ob preobratu. Od tega leta namreč je socijalistično gibanje v Jugoslaviji vzelo tisti pravec, ki mu ga je diktiralo demokratsko meščanstvo. Ugotovljeno je, da so demokratični ministri s sodelovanjem javne oblasti podpirali komunizem, ker je zanašal v resne in ustajljene desetletne socijalistične organizacije razkroj. Ko pa je komunizem zrasel preko ramen demokratičnih državnikov, tedaj so z zakonom o redu in radu razpršili mase in voditelje in od mogočnega socijalističnega gibanja ni ostalo ničesar. Danes ko se bližajo pomladanske skupščinske volitve se vračajo komunistični agitatorji v domovino in vladu jim dovoljuje voditi strankarsko propagando, ker se dobro zaveda razkrnjajočega pomena, ki ga ima to gibanje vsled svojega programa kakor tudi vsled neizkušene politične viharosti njegovih voditeljev za odločnejši nastop socijalne misli proti kapitalu v jugoslovanski državi.

Za bližnji razvoj notranjega življenja v Jugoslaviji imamo dve poti. Ali se bo nadaljevala dosedanja ustavna borba za in proti reviziji Vidovdanske ustawe dober zmaga ena ali druga stranka, ali pa pride v najkrajšem času do sporazuma med Hrvati in Srbi. V prvem slučaju računamo, da bo jugoslovanski narod še desetletja zavzet z ustavnimi vprašanji in da bodo gospodarski, socijalni in kulturni problemi potisnjeni v ozadje. V drugem slučaju pa bi se začela novā strankarska organizacija jugoslovanske države, ker bi vsled stvarnega tekmovanja v kulturi, tehniki in gospodarstvu prišli na površje načelniki strankarskih programov. V Jugoslaviji bi se razmahlilo zemljoradniško gibanje poljedelskega stanu, delavstvo bi našlo pogoje svoje edinstvi in moči, današnje diktatorske meščanske stranke pa bi priselje v številčno agonijo, ki bi jih pohnila iz vladajočega položaja današnjih dni. V tem smislu se nam vidi, da bi moral za jugoslovansko socijalistično delavstvo in za njene voditelje biti merodajan le tak notranji razvelj, ki v najkrajšem času likvidira z ustavnim vprašanjem in s tem tudi z demokratično stranko, ki je nositeljica politike izigravanja komunizma in državne vlasti proti zdravemu razvoju jugoslovanskega delavstva.

S KONGRESA RADIKALNE STRANKE.

Beograd, 13. dec. Danes se je nadaljeval kongres radikalne stranke. Na kongresu so govorili delegati posameznih pokrajin. Razložili so stanje v svojih pokrajinah in zahtevali, da se stranka nanje ozira. Kongres je bil končan ob 17. popoldne. Vodstvu stranke se je izreklo zaupanje.

POLJEDELSKI SVET.

Beograd, 13. decembra. Poljedelski svet je danes predpoldne in popoldne nadaljeval svojo sejo. Predpoldne je poročal g. Frangeš. Z ozrom na poljedelstvo je zahteval, da se vzpostavijo železniške zveze, ki so potrebne za najhitrejšo zvezo z nejam in s pasivnimi kraji. Predlagal je zvezo Beograda s Pančevom in zvezno Koprivnicu-Varaždin-Ljutomer in da se vse ozkotirne železnice v pravcu proti morju zvežejo z glavnim izhodiščem v Splitu. Dejal je, da je način tarifna politika slaba in prva posledica tega je, da se izvoz našega vina v Češkoslovaško, v katero izvaja preko enega milijona hektolitrov vina, izvaja pa zato češkoslovaški sladkor in sukno. Naš promet trpi mnogo radi pomanjkanja vagonov. Imeri bi morali 90.000 vagonov, imamo jih pa samo 17.000 v prometu. Po referatu se je otvorila razprava in izvolil odbor petih članov, ki bo sestavil resolucijo za plenum. Potem je poročal šef kabinetu g. Miloš Triller o zemljiskih kreditih in da so bili dosedaj vloženi trije načrti o organizaciji tega kredita. Tako je poljedelsko ministarstvo predložilo načrt, po katerej naj bi vse akcije vodila centralna uprava fondov. Proti temu načrtu so zadružne organizacije vložile protest. Po drugem načrtu naj bi izvršila akcijo glavnega središča zadruge, po tretji

Socijalizem v Jugoslaviji.

Na svetovnogodovinski pojav socijalizmu moremo gledati z različnih stališč. Eno je stališče socialističnega vernika, ki živi v pričakovanju socialne pravljnosti in čistega človeštva. Drugo je stališče kulturnega zgodovinarja, ki motri socialistična gibanja, njihove gospodarske organizacije in politične uspehe iz vidika telesne in duševne razvojnosti narodov. Nam gre danes le za drugi vidik in iz tega moramo ugotoviti zgodovinsko kulturno dejstvo, da je za posamezne narode socialistično gibanje znak njihove kulture in njihove organizatorične jakosti. Ako pogledamo narode, katere nazivamo velike, tedaj ugotovimo zlahka, da so boš proletarske energije tisti činitelj, ki je oblikoval velike narode, ki je velikim narodom ustvaril ogromna industrijska in gospodarska telesa, ki je dvignil široke plasti k velikopotezni javni in duševni aktivnosti. Iz tega stališča je torej socijalizem za vsak narod predpogoj njegove kulturne in državne veličine.

Ako pogledamo v tem smislu na pojav socijalističnega gibanja v Jugoslaviji, tedaj moramo na žalost konstatirati, da so izgledi za vpliven razvoj socijalnega gibanja pri nas zelo slabi. To izhaja predvsem iz treh ozirov. Prvi je duševna razoranost jugoslov. proletarijata in njegovih voditeljev, drugi je dosedanji neuspešni razvoj socijalizma od preobratu dalje, tretji pa se nahaja v političnih silah, ki odločujejo o notranji politiki v Jugoslaviji in dosledno tudi o socijalni misli in o telesnoduševnem razvoju jugoslovenskega delavstva.

Pogojimo trvegal! Svetovna vojna je bila zrevolucionirala ljudstva v taki meri, da so komunistični teoretički preročevali nastop dobe, v kateri naj delavstvo seže po državni oblasti in po uredbi celokupne gospodarske in državne organizacije človeške družbe. Tudi pri nas so se razširile te ideje, delavstvo je trumoma zapuščalo vrste starih borcev izpred vojne in se pridružilo neizkušenim propagatorjem sovjetskih smotrov. Ta proces se je izvršil z nemajhno izgubo, ker je delavstvo v dolegih mezdnih in političnih borbah preizkušene voditelje previdnega socijalnega razvoja in razvite organizacije strokovnega in gospodarskega združevanja proletarskih mas, na katere je starejši socijalizem naslanjal svojo poglavito moč. Ves ta mnogostroki bojni aparat je v novem razvoju socijalizma razpadel in na njegovo mesto je stopilo trenutno revolucionarno razpoloženje mas in njenih novih voditeljev.

Vsled te izgube je danes socijalizem mnogo na slabšem kakor je bil ob preobratu. Od tega leta namreč je socijalistično gibanje v Jugoslaviji vzel tisti pravec, ki mu ga je diktiralo demokratsko meščanstvo. Ugotovljeno je, da so demokratični ministri s sodelovanjem javne oblasti podpirali komunizem, ker je zanašal v resne in ustajljene desetletne socijalistične organizacije razkroj. Ko pa je komunizem zrasel preko ramen demokratičnih državnikov, tedaj so z zakonom o redu in radu razpršili mase in voditelje in od mogočnega socijalističnega gibanja ni ostalo ničesar. Danes ko se bližajo pomladanske skupščinske volitve se vračajo komunistični agitatorji v domovino in vladu jim dovoljuje voditi strankarsko propagando, ker se dobro zaveda razkrnjajočega pomena, ki ga ima to gibanje vsled svojega programa kakor tudi vsled neizkušene politične viharosti njegovih voditeljev za odločnejši nastop socijalne misli proti kapitalu v jugoslovanski državi.

Za bližnji razvoj notranjega življenja v Jugoslaviji imamo dve poti. Ali se bo nadaljevala dosedanja ustavna borba za in proti reviziji Vidovdanske ustawe dober zmaga ena ali druga stranka, ali pa pride v najkrajšem času do sporazuma med Hrvati in Srbi. V prvem slučaju računamo, da bo jugoslovanski narod še desetletja zavzet z ustavnimi vprašanji in da bodo gospodarski, socijalni in kulturni problemi potisnjeni v ozadje. V drugem slučaju pa bi se začela novā strankarska organizacija jugoslovanske države, ker bi vsled stvarnega tekmovanja v kulturi, tehniki in gospodarstvu prišli na površje načelniki strankarskih programov. V Jugoslaviji bi se razmahlilo zemljoradniško gibanje poljedelskega stanu, delavstvo bi našlo pogoje svoje edinstvi in moči, današnje diktatorske meščanske stranke pa bi priselje v številčno agonijo, ki bi jih pohnila iz vladajočega položaja današnjih dni. V tem smislu se nam vidi, da bi moral za jugoslovansko socijalistično delavstvo in za njene voditelje biti merodajan le tak notranji razvelj, ki v najkrajšem času likvidira z ustavnim vprašanjem in s tem tudi z demokratično stranko, ki je nositeljica politike izigravanja komunizma in državne vlasti proti zdravemu razvoju jugoslovanskega delavstva.

jem pa naj bi vodila akcijo glavni središča zadruga za one poljedelce, ki so organizirani v zadrugi, uprava fondov pa za druge organizirane poljedelce. Predviden je kapital 100 milijonov dinarjev, dokler kapital ne bi dosegel 250 milijonov dinarjev. Vsak leto se bo povečal fond za eno tretjino letnih dohodkov iz razredne loterije. Razprava se bo nadaljevala jutri popoldne.

K SPLITSKEMU INCIDENTU.

Split, 13. dec. (Izv.) Danes sta bila spuščena na svobodo 2 omladinci, ki sta bila pri rabuki z Italijani in policije aretirana. Splitsko časopisje se začudenom vprašuje, zakaj ni bil nobeden Italijanov aretiran. Stanje zemljoradnika Krstulovića, ki je bil pri sponadu ranjen, se je znatno zboljšalo. O celem dogodku je bilo poslano poročilo na centralno vlado v Beograd s predlogom, da se naj umaknejo Italijani tudi iz splitske luke. V tem smislu piše tudi današnja »Pobeda«, ki izjavlja, da je treba enkrat končati italijanska izvajanja našega naroda, ki so sedaj na dnevnem redu.

TRGOVSKA POGODBA MED JUGOSLAVIJOM IN NEMČIJOM.

Beograd, 13. dec. Presbiro poroča iz Londona: »Times« izjavlja, da je med Nemčijo in Jugoslavijo novpisana

trgovska pogodba. Pogodba stopi v veljavlo takoj, ko jo ratificirata oba parlamenti.

IZPLAČEVANJE KUPONOV 7 % DRŽAVNEGA INVESTICIJSKEGA POŠOJILA.

Beograd, 13. dec. Finančni minister je naročil ravnateljstvu državnih dolgov, izdelati pravilnik, po katerem bi se vršilo izplačevanje kuponov izbraneh obveznic 7 % državni investicijskega posojila.

Borzna poročila.

Zagreb, 13. dec. Devize: Berlin 158—159.50, Italija 1170—1177.50, London izplačilo 1070—1075, ček 1065—1070, Newyork izplačilo 252—256, ček 0—252, Pariz 2010—2075, Praga 315—317, Švica 4950—5050, Budimpešta 39—40.50. Valute: Dolarji 249.50—250.50, avstrijske krone 4—4.50, carski rubli 27—28 franci, franki 0—2050, napoleondori 900—0, nem. marke 154—155, rom. leci 0—212, ital. lire 1150—1155, ang. zluti funti 1035—0, češkosl. krone 0—325.

Beograd, 13. dec. Valute: franki 511, lire 285.60, marke 41.85, levi 44.50. Devize: Pariz 515, London 270, Newyork 63.50, Ženeva 1270, Milan 290, Praga 79.40, Berlin 40.60, Dunaj 1.04, Bučarešta 52.50, Budimpešta 5.50.

Politična ocena zagrebških občinskih volitev.

»Obzor«, zmerno glasilo hrvatske zalednice, je prineslo v nedeljo, na dan občinskih volitev uvodnik, iz katerega posnemamo sledeče značilne odstavke, ki pojasnjujejo stališče hravatskega bloka napram državi in notranjopolitičnemu vprašanju na drug način kakor natolcevanje demokratskega tiska o protidržavnem in izdajniškem delovanju hravatskega naroda. Ozirajoč se na neko poročilo beogradsko »Politike« o pripravah za revolucijo, ki naj bi izbruhnila dne 8. decembra pravi člankar nastopno: »Že tri leta delujejo demokrati s tem metodo. Neprestano širijo na dvoru, med uradništvom in med srbskimi politiki trditev, da Hrvati in Zagreb nočejo te države, da se tajno razgovarjajo s papežem, s samim Viljemom in s Karлом, z boljševiki, z Italijani in z Angleži, da bi uničili SHS in proglašili hravatsko republiko.« V Beogradu se tem govoricam več ali manj veruje, dasi ni sledilo deset napovedanih revolucij, četudi so demokrati v teh treh letih porabili vse metode agentov provokaterjev, da izvojejo nemire in najdejo povod, da javna oblast nastopa kot na sovražnem teitoriju.«

Demokrati, ki so se proglašali za Jugoslovane in ki se bore za narino in državno edinstvo stalno sejejo razdor in mržnjo med Srbi in Hrvati. Hrvate črnijo v Beogradu kot sovražnike Srbov, da bi nahujskali Srbe proti Hrvatom računajoč, da bodo pri tem prepričali obdržali sebe na vladu. Kadar je doslej bil storjen korak k sporazumu med Hrvati in Srbi, so skočili demokrati vmes... ker dobro vedo, da v slučaju sporazuma Hrvatov s Srbi odpade raison d'être demokratske stranke. V teh treh letih je demokratska stranka ne samo profanirala vse točke svojega programa, izdala svojo temeljno jugoslovansko idejo, temveč se je tudi posluževala metod najtemnejše reakcije... Tako »Obzor« in hravatski blok.

Po volitvah pa je v pondeljek pisala zagrebška »Slobodna Tribuna«, glasilo najčistejšega jugoslovanstva na Hrvatskem, o demokratiski politiki sledče: »Glavni vzrok orientacije glasovalnih mas za S. Radiča po debaku komunizma je izdaja jugoslovanstva in demokratskih načel od strani demokratske stranke.«

Te volilne mase so odpadle od jugoslovanstva, odnosno niso prišle v jugoslovanstvo predvsem radi tega, ker so videle na dejanih, da se jugoslovanstvo, narodno edinstvo in državni interesi često samo pretreza za dejansko hegemonijo izvestnih klič enega plemena in za nepošteno delovanje ene stranke.

Javnost je videla, kako je zastava demokratizma onesnažena z najbolj surovim policijskim režimom, ki smo ga doslej imeli. Včeraj se je po komerzu Radičevega bloka slisalo nainvi, toda značilni vzvik: »dol s Pribičevičem, ki nas toliko muči!« V resnici se ni v skoro nobeni dobi novejše preteklosti (razven za časa svetovne vojne) zvalilo na Hrvatsko in na Zagreb toliko nasilja, pretenj, policijskih in žandarskih odredov kot v teh treh letih od oslobojenja, zato ni čudo, da mase govore z ironijo o »slobodi.«

Vsa modrost vladanja g. Pribičeviča se je izčrpala v tem, da dobi večino za centralizem in za to svrhu je odstopila od temeljnih strankinih načel na vseh področjih. Ne more se biti Jugoslovan v odreči se jugoslovanstvu v najusodenjšem trenutku (glasovanje o imenu), ne more se govoriti o edinstvu in trpeti dejansko hegemonijo enega plemena in drugo.

Michel Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

»Naj bo!« je povzel Nostradamus. Poslušajte tedaj: nekaj milj od Villers - Cotters stoji utrjen grad, ki ga spoznate brez težave. Imenuje se Pirrefonds. Ako se vam posreči priti tam, najdete tamkaj — — —

Nostradamus se je preknil. Royal de Beaureversa ni bilo več. Kako strela je bil šnil iz kabinka. Ko le dospel na dvorišče, so baš spuščali dvižni most in Djinno je hotel k vratom, da bi sprejel Katarino de Medicis. Royal je skokoma planil na ulico. Kmalu je izginil.

V tistem hipu, ko je zdirjal Royal preko mostiča, ga je živo obsiljala luč plamenec, ki sta jih nesla Djinnova služabnika, da bi ž njima posvetila kraljici... Hkrati pa se je začul na cesti glas piščalke. Devet človeških senč je planilo iz temelji skrivaljšč, da bi odrezali Royal pot. Bil je Lagarde s svojo žezezno čsto!...

Ze tri dni je prežal Lagarde okoli dvorca. Baron je bil trmasti in se ni hotel odreči Beaureversovi koži, tem manji, ker ni šlo samo za kraljico, nego tudi zanj.

goniti v separatizem, ne more se nositi ime demokrata in govoriti o svobodi v novi državi, svojo vlast pa opirati na bajonete, zapore in špijone.«

Ali znači današnji kaos, nasprotnanje enega plemena drugemu uspehi politike in vladanja ministra notranjih del jugoslovenske in demokratske stranke?«

»Za dobroto kake politike je najmerodajnejši uspeh te politike.« (Skoro 90% hravatskega plemena se nahaja v izrazitem protibeograjskem taboru, v Zagrebu ima hravatski blok od 50 mandatov 36!)

Ali ne uvideva demokratska stranka, da tako ne more iti dalje, da se ne more z glavo skozi zid in da se edino z dobro voljo in s sporazumem vanjem pride do zajedniškega dela in sporazuma.«

Ako se bo v imenu slobode, jugoslovanstva, dinastije in države razpuščalo volilna zborovanja in goniljudi z bajonetom, tedaj naj se niti ne pričakuje, da bo hravatski blok pripravljen približati se takemu jugoslovanstu in »slobodi.«

Ta dva značilna glasova smo prinesli zato, da se po eni strani razvidi dejansko razpoloženje, ki vlada v Zagrebu tako v taboru hravatskega bloka kakor v onem nezavisne jugoslovenske stranke, o kateri se menda ne more reči, da je protidržava. Politika hravatskega bloka je v prvi vrsti obrnjena proti dosedanju nasilnemu, nedemokratskemu režimu v notranji politiki, katerega Slovenci prav dobro poznamo po številnih gestah demokratskih domačih stebov okoli dr. Žerjava. »Slobodna Tribuna« pa ponavlja glede notranje politike politično misel ki pravi, da iz današnjega notranjega kaosa ni drugega izhoda kakor v mirnem, bratskem sporazumu s Hrvati. Dosedanje nasilje demokratske stranke je ustvarilo separatizem na hravatskih in tudi na slovenskih tleh.

Pašićev eksposo na kongresu radikalne stranke.

Na kongresu radikalne stranke, ki se vrši v Beogradu, je govoril Nikola Pašić o naši zunanjosti politiki. Iz tega govora primaša današnja »Tribuna« obširni izvleček, glasom katerega je Nikola Pašić izjavil nastopno: Naša zunanjost politika je ista kakor je bila že prej. Svojih ciljev ni izpremenila, kakor tudi ni izpremenila svojih potov. Cilj njen je našo popolno narodno ujedinjenje. Mi smo se pripravljali in borili z največjimi napori. Sedaj, ko smo to dosegli, je naša težnja obvarovati ga. Borili smo se, da se ujedinimo, sedaj se hočemo boriti, da to edinstvo obvarujemo. Ko govorimo o boju, ne pomenna to, da se moramo boriti samo z orožjem. Mi moramo imeti vedno v mislih, da žele naši sovražniki, da bi nas razdelili. Zato nas sedaj livalijo v upanju, da bi to samo storili, ako bi nezavestno delali v njihovo korist. Nikdar ne smemo pozabiti, da je brat bratu najboljši in največji priatelj in nikdo ni potrebnejši od brata. V medsebojnih razpravah ne smemo bratov pozabiti, četudi sovražniki ponujajo roko. Upam, da bo kljub vsem našim razpravam deloval naš notranji državni stroj. Naj milj melje samostojno, četudi se mlinarji prepričajo. Zatem je govoril Nikola Pašić o mirovni konferenci v Parizu, na kateri smo imeli v početku zelo ugodne izglede, vendar pa je bil Wilsonov princip narodno samoodločbe prisoten na stran radi posebnih interesov posameznih sil. Razmere in odnose med posameznimi silami na mirovni konferenci so bili takl, da smo pri svojih narodnih pravicah na severozapadu morali privoliti v občutno žrtvo.

Videl je Royal, ko se je napotil v mesto sredi belega dne, in mu je sledil vse do velike profosije. Prilika, da bi mu zaril bodalo med rebra, se ni ponudila. Zato pa se je nudila zdaj.

Royal de Beaurevers sam, sredi noči... Ali si je mogel želeti boljših okolnosti? Niti hipta ni zavral s tem, da bi se bil čudil kraljčemu prihodu. Na vogalu je dolitel Beaureversa. Izdril je meč, vzkliknil zamoklo:

»Pozor!...«

Njegovih osem mož je izdrlo raprje. Trepet zverske radosti je prešel četo, ne le zaradi poboja, ki jim je bil vedno v slast, nego tudi zato, ker jim je obešala kraljica dvatisoč tolarjev, tisti dan, ko pridejo z novico:

»Storjeno je! Evo njegove glave!...«

Royal je stopal naglo, ne da bi slišal za svojim hrbotom urne korake Lagardovih morilcev. Penil se je od gneva in nestrnosti. Pol živiljenja bi dal, samo da bi se pogledala z ugrabiteljem čimprej oči v oko. Kdo je bil neznan lopov?... Oh, trebalo je počakati zore!... Mestna vrata so bila donoči zaprta — pred dnevom

Prepričan pa sem, je reklo Pašić, da ni daleč čas, ko bo mednarodni mir in pomirjenje narekovala samo pravica in ne strategične meje. S sklepom mirovne pogodbe je naša država teritorialno običljena in so njene glavne meje določene. Na podrobni določitvi in označbi mej se živahnodela. Za to so določene posebne komisije v svrhu izvršitve tega posla. Z Bolgarsko je razmejitev končana. Od nje se zahteva samo lojalna izpolnitve mirovne pogodbe. Mi želimo živeti ž njo v miru in dobrih soščnih odnoshajih in ji nočemo nikdar storiti zla. Toda radi tega je treba, da pridobi Bolgarska naše zaupanje, kar more najbolje storiti s svojim delom. Romunski narod je že stoljetia dober sošč našemu narodu. Težkoče, ki smo jih imeli pri razmejiti v Banatu, se bodo prebrodile s prijateljskim sporazumom. Naše meje napram Madžarski še niso definitivno določene. Določena razmejitevna komisija dela na terenu ter označuje meje na podlagi mirovne pogodbe. Zlasti moramo preskrbeti, da z ozirom na Subotico zavarujemo pri določitvi meje vse gospodarske in prometne interese tega našega mesta. Kar se tiče Baranje, smo bili mnemja, da se ne bodo mogla izpolniti dočila mirovne pogodbe, ki urejajo to vprašanje. Mi smo te kraje moralni zapustiti na podlagi mirovne pogodbe. Imeli smo vendar zasecene radijamstva za pravilno držanje Madžarske napram nam. V pogledu odnajevanja napram Italiji smo imeli zelo veliko oviro v tajni londonski mirovnih pogodb od leta 1915. ki je nismo priznavali za obvezno, vendar pa nista Anglia in Francija hoteli oporekat veljavnosti svojih podpisov na njej, vsled česar se je moral Wilson umakniti, ker je ostal osamljen, mi pa smo moralni računati s tem dejstvom. Po dolgih pogajanjih, v katerih so morebiti bile tudi na naši strani pogreške, je došlo v stremljenju po čim manjši škodi v tem pogledu za ceno naših težkih žrtev do zaključenja rapalske pogodbe v novembra lanskoga leta. Leto dni je že pretekel od zaključenja te pogodbe, toda do nje izvršitve še ni prišlo. Po njej je priznana reška država. Mi zahtevamo popolno izvršitev rapalske pogodbe, to je evakuacija Dalmacije po Italijanih in zahtevamo v istini ustvaritev svobodne reške države. V tem se razlikuje naše pojmovanje od italijanskega, Italija bi želela, da se ž njo urede mnoga druga vprašanja, gospodarska in trgovinska, zlasti z ozirom na Reko. Mi smo svoje stališče v tem vprašanju označili in na tem stališču hočemo tudi ostati. Upam, da bo prišlo do sporazuma, ker nam to narekujejo zelo najniški skupni interes kosedov, ki so navezani drug na drugega. Ko ustvarjena svobodna reška država, se bomo ž njo pogajali o ureditvi vzajemnih gospodarskih, prometnih in trgovinskih odnosa v tujini, v kolikor bi koristilo za obe strani. Mi smo vedno stali na principu »Balkan balkanski narodom«, vsled česar zahtevamo neodvisnost Albanije, pravo neodvisnosti brez vmešavanja kake zainteresirane sile v notranje posle Albanije, zlasti brez zasedanja katerikoli točke albanskega ozemlja po katerikoli sili, ki bi si hotela na ta način zajamčiti nadzorstvo in vpliv nad Albanijo. Stopeč na tem stališču smo imeli sporazum s pok. Esad pašo, ki so ga tudi naši veliki zaveznički priznali za zaveznika. Esad pašo so njegovi nasprotniki ubili, da bi uničili delo, ki ga je ustvaril. Reševanje albanskega vprašanja je počasno in v zvezi z raznimi problemi mednarodne politike. Sestavljen je albanska vlada v Tirani, ki ne predstavlja albanskega naroda. Za lažnjivimi predstavljami in izmišljenimi brzjavkami o prodiranju naše vojske v Albanijo in groznih zverstvih so prevarili tudi Lloyd George ter je Anglia intervenirala pri poslanški konferenci v zvezi narodov, otočjujoč

nas pogrešno, da kršimo albansko neodvisnost. Resnica pa se je hitro pokazala ter se je ugotovilo naše pravilno postopanje. Sedaj so meje Albanije določene. Kar se tiče nas, bomo te meje spoštovali, naše pa bomo najpaznejše čuvati. Albance je treba prepustiti same sebi, ob svojem času se bodo naučili ceniti svojo neodvisnost ter jo varovati pred tujimi vplivi. Naša zunanjost politika se imata gibati v smeri čim točnejšega spoznavanja in izpolnitve sklenjenih pogodb, to je v varovanju naših težkih pridobitev. S tem ciljem moramo napeti vse sile pri konsolidaciji razmer v državi in pri čim uspesnejšem zdravljenju vojnih ran.

Priseljanje Jugoslovov v Zedinjene države.

Generalni komisar za priseljevanje je izračunal, da bo od 1. novembra do konca junija prihodnjega leta smelo priti v Združeno državo le pritočno tisoč priseljencev iz Jugoslavije. Sedaj je na podlagi statistik priobčil natančno število, ki znaša 1121.

To število dobivamo, ako odračunamo od letne kvote za fiskalno leto 1921—1922 (t. j. od 1. julija 1921 do 30. junija 1922) število vseh onih jugoslovenskih priseljencev, ki so prišli v Združeno državo od 1. julija do konca oktobra, povrh pa tudi število onih priseljencev, ki so bili pripravljeni tekom meseca junija preko junijске kvote.

Novi zakon je — kakor smo večkrat omenili — stopil v veljavo dne 3. junija 1921, in na podlagi tega zakona je bilo določeno, da sme priti do konca junija 491 Jugoslovov in 6.405 od 1. julija 1921 do 30. junija 1922 (t. j. tekom fiskalnega leta). Tekom meseca junija pa je prišlo mnogo več Jugoslovov, namesto 1624. Vsi ti so bili pripravljeni, ali pa je bilo določeno, da se prebutek ţez junijsko kvoto, namesto 1133, odvije po kvote za fiskalno leto 1921—1922.

Gospodarstvo.

Češkoslovaška tekstilna industrija.

Češkoslovaška tekstilna industrija proda od svojih izdelkov kromaj 15 do 20% doma, dočim je z vsem drugim blagom navezana na izvoz. Vsled tega je industrija zelo odvisna od položaja na svetovnem trgu in še prav posebno na trgovskih odnosa v Evropi, kateri so nasledstveni in balkanskih držav, katere so največji odjemalec.

Vsled spremenljajočih se valut so izključeni prednaki, kot so bili pred vojno običajni. Inozemski kupci najraje nakupijo tik pred sezono, čeprav je bilo določeno, da se prilepijo blago. Tako je bilo tudi za letošnjo zimsko sezono.

V mesecih od aprila do julija se je zelo malo kupovalo, kočim je bil od julija do avgusta, ko se je zaznalo za zvišanje bombaža, naravnost navil na obstoječe zaloge izgotovljenega blaga. Vse blago je bilo nasukrat razprodano. Se več, tovarne so dobile celo naročila za naprej in so bile preskrbljene z delom do decembra.

Veliki in nenadni padec valut v nasledstvenih in balkanskih državah posebno industrijo vzbudil je veliko povpraševanje in se je predvsem v mnogih nakupilo namiznih prav. Zadnje tedne je Češkoslovaška sklenila velike kupnje s škandinavskimi deželami, ki so pred vojno kupovale predvsem v Nemčiji in Angliji. Škandinaviji so bile angleške cene nenečerne dočim Nemčija ni mogla zadostno in v pravem času dobiti blaga za pomlad. Tekstilna izvozna trgovina se je izboljšala tudi z Egiptom in Levantom.

Ce je tudi stagnacija tekstilnih dočav v nasledstvenih in balkanskih državah posebno industrijo vzbudil je veliko prisilila, da dela valog, je venčar pričakovati, da se položaj v bližnji bodočnosti izdatno izboljša. Uprati je, da bo februarja in marca zoper dočavno povpraševanje po izgotovljenem blagu, kot je bilo letosnjem zimskim sezoni. Današnje valutno razmerje ni vzdržljivo in se bo moralno na ta ali na drugi način sanirati.

Sprejemajoči se ob svojem stolu, kakor sprejme kralja kralj,

»Mojster,« je dejala, spustivši se v naslanjač, ki ji ga je ponudil, »znašte, da mi ni več obstanka. Nobena vaših obljub se ne uredi. In vendar ne morem dvomiti o vaši moći, ki ste mi pokazali smrt in ste poklicali Francia od onkraj groba...«

